

Széljegyzet egy rossz üzenethez

– újból, de nem utoljára a klímaváltozásról

Az Erdészeti Lapok januári számában egy kollégánk a 21. század egyik központi paradigmáját támadja („Az erdő, a metán, a tehenek és a klímakereskedelem a klímaváltozás ellen?”). Ez a paradigma nem a metánról szól. De még csak nem is a szén-dioxidról. Az *ökológiai tartamosságról* szól, amit az erdőszeten kívüli világ csak a 20. század vége felé fedezett fel magának (mit sem sejtve arról, hogy ez a lenézett szakma több, mint két évszázaddal korábban megalkotta magának a fenntarthatóság *gyakorlati* megvalósításának eszméjét).

Vegyük észre, hogy a klímaváltozással kapcsolatos aggályok tulajdonképpen az emberi lét demográfiai, ökológiai korlátairól szólnak. *Istvánffy László* kollégám kedvéért megismétlem az általa „mosolyfakasztónak” minősített gondolatot: *a szén-dioxid-kibocsátást akkor is korlátoznunk kell, ha semmi köze nem volna a klímaváltozáshoz.* Azért, mert ökológiai lábnyomunk közismerten jelentősen meghaladja a fenntartható mértéket, és messze nagyobb, mint amit az evolúció (ha másképp jobban tetszik: a Teremtő) számunkra kijelölt. Ennek a „tüllövésnek” egyelőre alig van jobb és szélesebb körben alkalmazható indikátora, mint a kibocsátott karbon.

A kritizált IPCC nemzetközi szakembergárdája csak egy apró szelete a világban egyre szorosabb kapcsolatban működő tudományos univerzumnak. (Büszkék lehetünk arra, hogy *Somogyi Zoltán* erdőmérnök kollégánk is tagja ennek a munkának.) A tudományos világ, hála az általa megalkotott világhálónak, ma az emberiség szeme előtt, a teljes nyilvánosságban működik – eltekintve a katonai és nagyipari fejlesztésektől, de most nem azokról van szó. Ez a nyilvánosság azt jelenti, hogy minden tudományos elképzelés, nézet, kritika szabadon, bárki által hozzáférhető. Az internet korlátlan lehetőségei azzal járnak, hogy olyan nézetek is teljes nyilvánosságot kapnak, amelyeket korábban „zárt ajtók mögött”, laboratóriumokban, tudományos üléseken vitattak meg.

Ma akadály nélkül megszerezhető a világ bármely pontján kiöltött elképzelések, amelyek még nem állták ki a tudományos világ belső nyilvánosságának írásbeli és szóbeli kontrollját, és azok is, amelyek ezeken a vitákon már elbuktak. Az *Istvánffy* kolléga által fel-

vetetteken kívül sok más „tudományos-fantasztikus” felismerés letölthető, pl. az, hogy az evolúciót bizonyító tények is csaláson alapszanak, és a világ teremtése kb. 10 000 évre tekint vissza.

Nem gondolnám, hogy titkosítani kellene a tudomány vitáit, ez nyilván lehetetlen lenne. Arról sem lehet szó, hogy nem vonhatók kétségbe korábban elfogadott tudományos tanok. A „tudósok” is esendő emberek, ugyanazokkal a hibákkal, amik másokban is megtalálhatók. Éppen ezért alakult ki a tudományban egy rendkívül szigorú és kiterjedt kontroll mechanizmus (tudományos fokozatszerzés és minősítés, értekezés véde, publikációk elfogadásának rendszere, vitaülések stb.), hogy a sarlatánosságokat, szélhámosságokat lehetőség szerint ki lehessen szűrni. A, értékelések egy része nyilvánosan, más része titkosan zajlik, pontosan ezzel a céllal, bár kétségtelenül ez sem lehet tökéletes. Mindenesetre „kívülről” értékelni ezeket a vitákat, és vitatott elképzeléseket felkarolni az előbbiektől elég kockázatos.

De ezen túlmenve, mindazok, akik a mai tudomány elfogadott álláspontjától eltérő elképzeléseket terjesztenek, tudatában kell legyenek annak is, hogy ezzel a társadalomban egyébként is ragályként

terjedő tudományellenességet támogatják. *Istvánffy* kolléga méltatlan hangnemmű kritikája először is azért rossz üzenet, mert azt üzeni, hogy ne bízzunk azokban az ismeretekben, amelyeket a tudományos élet racionális ellenőrzése fogadott el. Másodszor pedig azért, mert azt sugallja, hogy tulajdonképpen minden a legnagyobb rendben van, a pánikot egy tudatlan, vagy rosszabb esetben gonosz, összeesküvő csoport terjeszti. Hogy ezzel kiknek használ, azt idézett cikkemben megírtam (E.L. 2006. szept.).

Ja, és még egy: az egyházak szerepének neveltségessé tétele több mint aggasztó. Világnézettől függetlenül nem árt tudomásul venni, hogy világunk, az emberi közösség gyógyítása, gyógyulása morális alapok nélkül lehetetlen. A természettudományokkal foglalkozó szakemberek nagy része egyetért abban, hogy az ehhez szükséges magatartás és erkölcsiség alapelveit az évezredek emberi tapasztalatoknak a világvallásokban testesülő tanításai fogalmazzák meg, ezt kell ötvöznünk az emberi ráció mai felismeréseivel. Nem kis feladat, és többet érdemel, mint önhitt cinizmust.

Mátyás Csaba

erdőmérnök, az MTA lev. tagja

Ejnye, ejnye

Nem vagyok vegyész vagy fizikus, így nem tisztom, hogy a metán, vagy akár a szén-dioxid éghajlatváltozásban betöltött szerepéről véleményt mondjak. Viszont nem tudom mire támaszkodva állítja a szerző, hogy „tizenegy éve folyamatosan, évről évre csökken a globális átlaghőmérséklet”, mivel a Meteorológiai Világszervezet az éghajlat 2008. évi állapotáról kiadott állásfoglalásának magyarul is olvasható jelentésében világosan látható, hogy a legmelegebb évek sorrendje az alábbi: 1998, 2005, 2003, 2002, 2004, 2006, 2007, 2001 stb.

Klímánk melegedését és főleg szárazodását én abban érzékelem, hogy az 1970-as évek végétől – addig nem tapasztalt – tömeges fafaj-károsodások és pusztulások kezdődtek Közép-Európa délkeleti részén és Délkelet-Európában, és e jelenségek legfőbb oka bizonyíthatóan a klíma megváltozása, konkrétan a növekvő vegetációs idejű hőmérséklet és ezzel párhuz-

amosan a csökkenő csapadékmennyiség. Tapasztalhattuk a hazai a kocsánytalan és kocsányos tölgyeink katasztrofális száradását a 80-as években, a vízhiány miatt legyengült lucosainkat pusztító szűgradációkat a 90-es években és a 2000-2003 közötti rendkívül aszályos esztendőket követő számottevő bükkpusztulást a Dunántúlon, aminek nyomaait még ma is látjuk.

Tanúi voltuk tehát erdeinkben az éghajlatváltozás szomorú következményeinek és semmi biztosítékunk nincs az ügyben, hogy az ilyen események ne folytatódjanak a jövőben. Más kérdés persze, hogy mik az okai az éghajlatváltozásnak. *Istvánffy* nagyon kritikus számos szerzővel szemben, ugyanakkor kritika nélkül idéz olyan szerzőt, akit „*kísért a gondolat: az erdők is bűnösök, elősegítik a globális felmelegedést.*” A tárgyilagos tájékoztatás megkívánja, hogy az olvasó *Istvánffy* László cikkének olvasása után ne olyan érzéssel csukja össze az Erdészeti Lapok januári számát, hogy a jövőben nem lehet gondunk a klímával.

Berki Imre, ökológus